

Na osnovu člana 15. stav 2. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, na 119. sjednici održanoj 22. aprila 2010. godine, donijelo je

PRAVILNIK

ZA KONTROLU SALMONELA I DRUGIH ODREĐENIH UZROČNIKA ZOONOZA KOJI SE PRENOSE HRANOM

POGLAVLJE I. - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet i područje primjene)

(1) Pravilnikom za kontrolu salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koji se prenose hranom (u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisuje se način provedbe prikladnih i efikasnih mjera radi otkrivanja i kontrole salmonela i drugih uzročnika zoonoza u svim relevantnim fazama proizvodnje, prerade i distribucije, a posebno na nivou primarne proizvodnje, uključujući hranu za životinje, kako bi se smanjila njihova raširenost i rizik koji predstavljaju za javno zdravlje.

(2) Ovim Pravilnikom se propisuje:

a) usvajanje ciljeva za smanjenje raširenosti određenih zoonoza u populacijama životinja:

1) na nivou primarne proizvodnje i;

2) ukoliko je potrebno, za zoonoze i uzročnike zoonoza u drugim fazama prehrambenog lanca, uključujući hranu i hranu za životinje;

b) odobravanje posebnih programa kontrole koje određuje Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured), uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i subjekti u poslovanju s hranom i hranom za životinje;

c) posebna pravila za određene načine kontrole koje se primjenjuju radi smanjivanja proširenosti zoonoza i uzročnika zoonoza;

d) pravila koja se odnose na promet unutar zemlje te uvoz određenih životinja i njihovih proizvoda iz drugih zemalja.

(3) Pravilnik se ne primjenjuje na primarnu proizvodnju:

a) za vlastitu potrošnju u domaćinstvu ili;

b) u slučaju direktnog snabdijevanja malim količinama primarnih proizvoda krajnjih potrošača ili lokalnih maloprodajnih mjesta koja direktno snabdijevaju krajnje potrošače.

(4) Direktno snabdijevanje iz tačke b) stava (3) ovog člana uređeno je posebnim propisom.

(5) Primjena ovog Pravilnika ne dovodi u pitanje odredbe posebnih propisa o zdravlju i ishrani životinja, higijeni hrane, prenosivim bolestima kod ljudi, zdravlju i zaštiti na radu, genskoj tehnologiji i transmisivnim spongiformnim encefalopatijama.

Član 2.

(Pojmovi)

Za potrebe ovog Pravilnika pojedini termini imaju slijedeće značenje:

a) "stado" označava životinju ili grupu životinja koje se uzgajaju na gazdinstvu kao epidemiološka jedinica;

b) "jato" označava svu perad istog zdravstvenog statusa koja se uzgaja u istom objektu ili u istom ograđenom prostoru i predstavlja jednu epidemiološku jedinicu, a u slučaju peradi u zatvorenim objektima uključuju se sve ptice u istom vazdušnom prostoru;

c) nadležni organi za provođenje ovog Pravilnika su:

- 1) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine - Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured);
- 2) nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine - su nadležni organi definirani Zakonom o veterinarstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/00), Zakonom o veterinarstvu u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS", br. 42/08 i 6/12) i Zakonom o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02);
- 3) nadležni veterinarski inspekcijski organi su nadležni organi definirani Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 62/05) i Zakonom o inspekcijama u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS", broj 74/10);;

BRISANA 07/13 d) "nadležni inspekcijski organi" su Federalna uprava za inspekcijske poslove Federacije Bosne i Hercegovine, Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske i Inspektorat Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine;

d) "nadležni veterinarski inspektor" je inspektor zadužen za određeno administrativno područje.

(2) Za potrebe ovog Pravilnika primjenjuju se i definicije iz člana 2. Pravilnika o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza ("Službeni glasnik BiH", broj 46/10).

Član 3. (Odgovornosti)

(1) Za provedbu ovog Pravilnika nadležni organi navedeni u članu 2. stav (1) tačka c) alineje 1) i 2), odgovorni su za:

- a) izradu programa iz člana 5. stav (1) ovog Pravilnika, te predlaganje njihovih izmjena i dopuna koje se pokažu nužnima, naročito na osnovu dobijenih podataka i rezultata;
- b) prikupljanje podataka koji su potrebni za ocjenu upotrijebljenih sredstava i rezultata dobijenih tokom provedbe programa kontrole navedenih u članu 5. ovog Pravilnika, te izradu godišnjeg izvještaja u skladu s članom 9. Pravilnika o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza;
- c) izradu vodiča, instrukcija i uputa koji se odnose na implementaciju određenih odredbi ovog Pravilnika;
- d) izradu godišnjeg plana službenih kontrola na osnovu programa uspostavljenih u skladu s članom 5. stav (1) ovog Pravilnika.

(2) Za provedbu ovog Pravilnika nadležni organi navedeni u članu 2. tačka c) alineja 3), odgovorni su za provođenje redovnih kontrola i nadzora nad subjektima u poslovanju s hranom i, ako je potrebno, subjektima u poslovanju s hranom za životinje

POGLAVLJE II. - CILJEVI I PROGRAMI KONTROLE

Član 4. (Ciljevi za smanjenje proširenosti zoonoza i uzročnika zoonoza)

(1) Ciljevi za smanjenje proširenosti zoonoza i uzročnika zoonoza, navedenih u Dodatku I. stupcu 1. ovog Pravilnika i u populacijama životinja koje su navedene u Dodatku I. stupcu 2. ovog Pravilnika, utvrđuju se uzimajući u obzir:

- a) iskustvo stečeno u primjeni postojećih mjera i;
- b) informacije koje su prikupljene provedbom posebnih propisa kojima je regulirana ova oblast;

(2) Ciljevi navedeni u stavu (1) ovog člana obuhvataju najmanje slijedeće:

- a) brojčani prikaz:

- 1) maksimalnog postotka epidemioloških jedinica koje ostaju pozitivne i/ili;
 - 2) minimalnog postotka smanjivanja broja epidemioloških jedinica koje ostaju pozitivne;
- b) maksimalni rok za postizanje cilja;
- c) definiciju epidemiološke jedinice iz tačke a) ovog stava;
- d) definiciju programa testiranja koji su potrebni za provjeru ostvarenosti cilja i;
- e) definiciju, ako je potrebno, serotipova od značaja za javno zdravlje ili ostalih podvrsta zoonoza ili uzročnika zoonoza navedenih u Dodatku I. stupcu 1. ovog Pravilnika, uzimajući u obzir opće kriterije određene u stavu (4) tačka c) ovog člana, te sve posebne kriterije određene u Dodatku III. ovog Pravilnika.
- (3) Izuzetno od tačke e) stava (2) ovog člana, u prijelaznom periodu se, na perad primjenjuju slijedeće odredbe:
- a) cilj utvrđen za rasplodna jata vrste *Gallus gallus* za ovaj prijelazni period obuhvata pet najčešćih serotipova salmonela kod salmoneloza kod ljudi koji se određuju na osnovu podataka prikupljenih kroz sisteme praćenja. Ciljevi utvrđeni za kokoške nesilice, perad u tovu i ćurane za ovaj prijelazni period obuhvataju bakterije *Salmonella Enteritidis* i *Salmonella typhimurium*. Ovi se ciljevi mogu po potrebi proširiti i na ostale serotipove;
- b) prijelazni period se primjenjuje na svaki cilj za smanjenje proširenosti salmonela kod peradi. U svakom slučaju, ovaj period traje tri godine počevši od datuma navedenog u stupcu 5. Dodatka I. ovog Pravilnika.
- (4) Odredbe iz Dodatka I. ovog Pravilnika mogu se izmijeniti i dopuniti pod slijedećim uslovima:
- a) u svrhe navedene u tački b) ovog stava, nakon što se posebno razmotre kriteriji iz tačke c) ovog stava;
- b) izmjene i dopune Dodatka I. ovog Pravilnika mogu izmijeniti obim zahtjeva u odnosu na uspostavu ciljeva, dopunom, ograničenjem ili promjenom:
- 1) zoonoza ili uzročnika zoonoza;
 - 2) faza u prehrambenome lancu i/ili;
 - 3) navedenih populacija životinja;
- c) kriteriji koji se trebaju uzeti u obzir prije izmjena i dopuna Dodatka I. ovog Pravilnika uključuju obzirom na navedenu zoonozu ili uzročnika zoonoza slijedeće:
- 1) njihovu učestalost kod životinja, ljudi, u hrani i hrani za životinje;
 - 2) značaj njihovih učinaka na ljude;
 - 3) ekonomske posljedice na zdravstvenu zaštitu životinja i ljudi te na poslovanje s hranom i hranom za životinje;
 - 4) epidemiološke trendove kod životinja i ljudi, u hrani i hrani za životinje;
 - 5) naučno mišljenje;
 - 6) tehnološki napredak, koji se posebno odnosi na praktičnost mogućih mjera kontrole i;
 - 7) zahtjeve i trendove u odnosu na sisteme uzgoja i proizvodne metode.
- (5) Mjere poduzete radi smanjenja raširenosti zoonoza i uzročnika zoonoza iz Dodatka I. ovog Pravilnika provode se u skladu s odredbama ovog Pravilnika i posebnim propisima koji uređuju područje kontrole salmonela i drugih određenih uzročnika zoonoza koje se prenose hranom.

Član 5.
(Programi kontrole)

- (1) Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, uspostavlja programe kontrole za svaku zoonozu i svakog uzročnika zoonoze iz Dodatka I. ovog Pravilnika. Programi kontrole uzimaju u obzir geografsku rasprostranjenost zoonoza u zemlji i finansijski učinak koje uspostava

efikasnog nadzora predstavlja za primarne proizvođače i subjekte u poslovanju s hranom i hranom za životinje.

(2) Programi kontrole moraju se kontinuirano provoditi i moraju obuhvatati period od najmanje tri uzastopne godine.

(3) Programi kontrole:

a) određuju otkrivanje zoonoza i uzročnika zoonoza u skladu s odredbama i minimalnim pravilima o uzimanju uzoraka kako je određeno u Dodatku II. ovog Pravilnika;

b) definiraju odgovornost nadležnih organa i subjekata u poslovanju s hranom i hranom za životinje;

c) određuju mjere koje se poduzimaju nakon otkrivanja zoonoza i uzročnika zoonoza u skladu s posebnim propisima, posebno radi zaštite javnog zdravlja, uključujući provedbu posebnih mjera iz Dodatka II. ovog Pravilnika;

d) omogućavaju ocjenu rezultata i preispitivanje samih programa, posebno rezultata dobijenih otkrivanjem zoonoza i uzročnika zoonoza u svrhu izmjena i dopuna istih.

(4) Programi kontrole obuhvataju najmanje slijedeće faze u prehrambenom lancu:

a) proizvodnju hrane za životinje;

b) uzgoj i proizvodnju životinja;

c) preradu i pripremu hrane životinjskog porijekla.

(5) Programi kontrole sadrže, ako je potrebno, odredbe o metodama laboratorijskih testiranja i kriterijima za ocjenjivanje rezultata laboratorijskih testiranja, za testiranje životinja i rasplodnih jaja koja se stavljaju u promet, kao dio službenog nadzora koji je određen u Dodatku II. odjeljak A. ovog Pravilnika.

(6) Zahtjevi i minimalna pravila o uzimanju uzoraka iz Dodatka II. ovog Pravilnika mogu se izmijeniti, prilagoditi ili dopuniti nakon što se posebno razmotre kriteriji iz člana 4. stav (4) tačka c) ovog Pravilnika.

Član 6.

(Programi kontrole subjekata u poslovanju s hranom i hranom za životinje)

(1) Subjekti u poslovanju s hranom i hranom za životinje ili društva koja zastupaju navedene subjekte mogu uspostaviti programe kontrole koji u najvećoj mogućoj mjeri obuhvataju sve faze proizvodnje, prerade i distribucije.

(2) Ukoliko žele svoje programe kontrole uključiti u službeni program kontrole kako je određeno u članu 5. ovog Pravilnika, subjekti u poslovanju s hranom i hranom za životinje ili njihovi zastupnici moraju dostaviti, radi odobrenja, svoje programe kontrole, te sve njihove izmjene i dopune nadležnom organu entiteta.

(3) Nadležni organ entiteta može odobriti dostavljene programe kontrole iz stava (2) ovog člana ako utvrdi da su ispunjeni zahtjevi iz Dodatka II. ovog Pravilnika i ciljevi službenog programa kontrole.

(4) Nadležni organ entiteta vodi evidenciju odobrenih programa kontrole iz stava (3) ovog člana i o tome obavještava Ured.

(5) Subjekti u poslovanju s hranom i hranom za životinje ili njihovi zastupnici redovno izvještavaju nadležne organe entiteta o rezultatima svojih programa kontrole, a oni Ured.

POGLAVLJE III. - NAČINI KONTROLE

Član 7.
(Posebni načini kontrole)

- (1) Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, može:
- a) odrediti primjenu posebnih načina kontrole radi smanjenja proširenosti zoonoza ili uzročnika zoonoza u fazi primarnog uzgoja i proizvodnje životinja i ostalim fazama u prehrambenom lancu;
 - b) odrediti uslove za provođenje odredbi iz tačke a) ovog stava;
 - c) odrediti pravila u vezi s potrebnom dokumentacijom, postupcima i minimalnim zahtjevima za načine iz tačke a) ovog stava i;
 - d) odrediti da posebni načini kontrole iz tačke a) ovog stava ne čine sastavni dio službenog programa kontrole.
- (2) Odredbe iz stava (1) tač. a), b) i c) ovog člana ne primjenjuju se na načine kontrole u kojima se upotrebljavaju supstance ili tehnike koje su određene posebnim propisima o ishrani životinja, dodataka u hrani ili veterinarsko-medicinskim proizvodima.

Član 8.
(Upotreba specifičnih mjera kontrole)

- (1) Pod specifičnim kontrolnim mjerama smatraju se upotreba antimikrobnih sredstava i vakcinacija.
- (2) Upotrebu antimikrobnih sredstava odobrava nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH, u skladu s uslovima opisanim u Dodatku IV. ovog Pravilnika. Upotreba navedenih sredstava je pod nadzorom nadležnog veterinarskog inspektora, a o upotrebi antimikrobnih sredstava veterinarski inspektor izvještava nadležne organe entiteta i Brčko Distrikta BiH.
- (3) Upotreba antimikrobnih sredstava mora biti bazirana na rezultatima bakteriološkog ispitivanja i testa osjetljivosti.
- (4) Vakcinaciju protiv salmoneloze odobrava nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH, vakcinama registriranim i odobrenim od strane nadležnih organa entiteta, pod uslovima propisanim u Dodatku IV. ovog Pravilnika.

POGLAVLJE IV. - STAVLJANJE U PROMET

Član 9.
(Promet)

U skladu s rokovima propisanim u stupcu 5. Dodatka I. ovog Pravilnika, jata i stada porijeklom od vrsta navedenih u stupcu 2. istog Dodatka, moraju se testirati na zoonoze i uzročnike zoonoza iz stupca 1., prije stavljanja u promet živih životinja ili rasplodnih jaja iz objekata iz kojih potiču. Datum i rezultat testiranja upisuju se u propisane veterinarsko-zdravstvene svjedodžbe o zdravlju i porijeklu životinja.

Član 10.
(Uvoz iz drugih zemalja)

- (1) Uzimajući u obzir rokove propisane u stupcu 5. Dodatka I. ovog Pravilnika, za uvoz i unošenje na područje Bosne i Hercegovine životinja ili rasplodnih jaja na koje se odnosi ovaj Pravilnik, država porijekla na prethodni zahtjev mora Uredu dostaviti program kontrole iz člana 5. ovog Pravilnika, a koji Ured mora prihvatiti. Program navodi detaljne garancije koje dotična država porijekla daje u pogledu inspekcija i nadzora zoonoza i uzročnika zoonoza. Ove garancije moraju biti barem jednakovrijedne garancijama koje su predviđene ovim Pravilnikom.

- (2) Pri prihvatanju programa iz stava (1) ovog člana Ured može prihvatiti i alternativne garancije u odnosu na garancije predviđene u ovom Pravilniku, pod uslovom da nisu povoljnije od onih koje se primjenjuju na području Bosne i Hercegovine.
- (3) Mišljenja na dostavljene programe Ured mora dostaviti zainteresiranoj državi u roku od dva mjeseca od dana zaprimanja programa, te o istim obavijestiti nadležne organe entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
- (4) Testiranja na jatima i stadima porijeklom od vrsta navedenih u Dodatku I. stupcu 2. ovog Pravilnika obavljaju se prije nego što se žive životinje ili rasplodna jaja otpreme iz objekata iz kojih potiču. Jata i stada moraju se testirati na zoonoze i uzročnike zoonoza nevedene u Dodatku I. stupcu 1. ovog Pravilnika ili, ako je potrebno ostvariti cilj istovjetnih garancija iz stava (1) ovog člana. Taj popis zoonoza i uzročnika zoonoza može biti proširen. Datum i rezultat testiranja moraju biti upisani u odgovarajuće međunarodne veterinarske certifikate koji su određeni posebnim propisima.
- (5) Odredbe navedene u stavu (1) ovog člana ne odnose se na države koje imaju odobrene programe kontrole iz člana 5. ovog Pravilnika od strane Evropske komisije za životinje ili rasplodna jaja na koje se odnosi ovaj Pravilnik, a koji se uvoze na područje Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE V. - LABORATORIJE

BRISAN 07/13 Član 11.

(Referentne laboratorije)

- (1) Referentne laboratorije za analiziranje i testiranje zoonoza i uzročnika zoonoza iz Dodatka I. stupca 1. ovog Pravilnika su laboratorije ovlaštene od strane nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH, te koje su proglašene referentnim od strane Ureda.
- (2) Referentne laboratorije iz stava (1) ovog člana prilikom testiranja životinja iz stupca 2. Dodatka I. ovog Pravilnika moraju primjenjivati sisteme kvalitete koji ispunjavaju zahtjeve Odluke o uslovima koje moraju ispunjavati ovlaštene veterinarske dijagnostičke laboratorije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 16/05 i 43/09).

Član 11.

(Odobranje laboratorija, zahtjevi vezani uz kvalitet i odobrene metode testiranja)

- (1) U svrhu analize uzoraka radi testiranja na prisustvo zoonoza i uzročnika zoonoza iz Dodatka I. stupca 1. ovog Pravilnika, laboratorije koje sudjeluju u programima kontrole u skladu s odredbama čl. 5. i 7. ovog Pravilnika moraju biti ovlaštene u skladu s Odlukom o uslovima koje moraju ispunjavati ovlaštene veterinarske dijagnostičke laboratorije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 16/05 i 43/09).
- (2) Laboratorije iz stava (1) ovog člana moraju redovno sudjelovati u međulaboratorijskim testiranjima koja organizira ili koordinira referentna laboratorija.
- (3) Testiranja na prisustvo zoonoza i uzročnika zoonoza iz Dodatka I. stupca 1. ovog Pravilnika provode se prema metodama i protokolima koje međunarodni organi preporučuju kao referentne metode. Alternativne metode se mogu upotrebljavati ukoliko su odobrene u skladu s međunarodno priznatim pravilima i ukoliko daju rezultate koji su istovjetni onim dobijenima odgovarajućom referentnom metodom.

POGLAVLJE VI. - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 12.

(Prijelazne odredbe)

- (1) Program kontrole iz člana 5. ovog Pravilnika mora biti donesen u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.

BRISAN 07/13 (2) Za uvoz i unošenje na područje Bosne i Hercegovine životinja ili rasplodnih jaja na koje se odnosi ovaj Pravilnik, država porijekla mora Uredu dostaviti program iz člana 10. stav (1) ovog Pravilnika u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.

"Službeni glasnik BiH", broj: 46/10, 07/13

BRISAN 07/13 (3) Referentna laboratorija iz člana 11. stav (1) ovog Pravilnika za analiziranje i testiranje zoonoza i uzročnika zoonoza iz Dodatka I. stupca 1., prilikom testiranja životinja iz Dodatka I. stupca 2. ovog Pravilnika, mora primjenjivati sisteme kvaliteta koje propisuje Odluka o uslovima koje moraju ispunjavati ovlaštene veterinarske dijagnostičke laboratorije u Bosni i Hercegovini, najkasnije u roku od 24 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika ili u roku od 24 mjeseca od dodavanja novih zoonoza ili uzročnika zoonoza u Dodatak I. stupac 1. ovog Pravilnika.

BRISAN 07/13 (4) Laboratorije iz člana 11. ovog Pravilnika koje sudjeluju u programima kontrole, u skladu s odredbama čl. 5. i 7. ovog Pravilnika, moraju primjenjivati sisteme koje propisuje Odluka o uslovima koje moraju ispunjavati dijagnostičke veterinarske laboratorije u Bosni i Hercegovini, najkasnije u roku od 36 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika ili u roku od 24 mjeseca od dodavanja novih zoonoza ili uzročnika zoonoza u Dodatak I. stupac 1. ovog Pravilnika.

Član 13.
(Dodaci)

Dodaci od I. do IV. štampani su u prilogu ovog Pravilnika i čine njegov sastavni dio.

Član 14.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 104/10
22. aprila 2010. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Nikola Špirić**, s. r.

DODATAK I.

ODREĐENE ZOONOZE I UZROČNICI ZOONOZA ZA KOJE SE U SKLADU S ČLANOM 4. OVOG PRAVILNIKA UTVRĐUJU CILJEVI ZA SMANJENJE PROŠIRENOSTI

1. Zoonoza ili uzročnik zoonoze	2. Populacija životinja	3. Faza u prehrambenome lancu	4. Krajnji rok do kojeg cilj mora biti utvrđen*	5. Krajnji rok za početak testiranja
svi serotipovi salmonelle od značaja za javno zdravstvo	rasplodna jata vrste <i>Gallus gallus</i>	primarna proizvodnja	1 mjesec od stupanja na snagu ovog Pravilnika	2 mjeseca od datuma iz stupca 4.
svi serotipovi salmonelle od značaja za javno zdravstvo	konzumne nesilice	primarna proizvodnja	1 mjesec od stupanja na snagu ovog Pravilnika	2 mjeseca od datuma iz stupca 4.
svi serotipovi salmonelle od značaja za javno zdravstvo	tovni pilići	primarna proizvodnja	1 mjesec od stupanja na snagu ovog Pravilnika	2 mjeseca od datuma iz stupca 4.
svi serotipovi salmonelle od značaja za javno zdravstvo	ćurani	primarna proizvodnja	1 mjesec od stupanja na snagu ovog Pravilnika	2 mjeseca od datuma iz stupca 4.
svi serotipovi salmonelle od značaja za javno zdravstvo	svinje za klanje	klanje	6 mjeseci od stupanja na snagu ovog Pravilnika	12 mjeseci od datuma iz stupca 4.
svi serotipovi salmonelle od značaja za javno zdravstvo	rasplodne svinje	primarna proizvodnja	30 mjeseci od stupanja na snagu ovog Pravilnika	12 mjeseci od datuma iz stupca 4.
* Ovi datumi se zasnivaju na pretpostavci da su uporedivi podaci o proširenosti dostupni najmanje 15 dana prije utvrđivanja cilja. Ukoliko pomenuti podaci nisu dostupni, datum za utvrđivanje cilja sukladno se odgađa.				

DODATAK II.

KONTROLA ZOONOZA I UZROČNIKA ZOONOZA NAVEDENIH U DODATKU I.

Odjeljak A. Opći zahtjevi za programe kontrole

Program mora uzeti u obzir vrstu zoonoze i/ili pripadajućeg uzročnika zoonoze i specifično stanje na području zemlje. On mora:

- navesti cilj programa uzimajući u obzir važnost zoonoze ili pripadajućeg uzročnika zoonoze;
- zadovoljiti minimalne zahtjeve za uzimanje uzoraka koji su utvrđeni u odjeljku B. ovog Dodatka;
- po potrebi, zadovoljiti posebne zahtjeve koji su utvrđeni u odjeljcima C - E. ovog Dodatka i;
- sadržavati slijedeće podatke:

1. Uopćeno

- 1.1. Pojava zoonoze ili uzročnika zoonoze u zemlji, u odnosu na rezultate dobijene u okviru provođenja Pravilnika o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza;
- 1.2. Geografsko područje ili, po potrebi, epidemiološke jedinice u kojima se program provodi.
- 1.3. Struktura i organizacija relevantnih nadležnih organa.
- 1.4. Odobrene laboratorije za analiziranje prikupljenih uzoraka u skladu s programom.

- 1.5. Metode koje su primijenjene za dokazivanje zoonoze ili uzročnika zoonoze.
- 1.6. Službene kontrole (uključujući šeme uzimanja uzoraka) hrane za životinje, jata i/ili stada.
- 1.7. Službene kontrole (uključujući programe uzimanja uzoraka) u ostalim fazama prehrambenoga lanca.
- 1.8. Mjere nadležnih organa provedene na životinjama ili proizvodima u kojima su otkrivene zoonoze ili uzročnici zoonoza, posebno radi zaštite zdravlja ljudi; poduzete preventivne mjere, kao što je vakcinacija.
- 1.9. Relevantne propise, uključujući i druge propise vezane za aktivnosti iz člana 1. stav (3) tačka b) ovog Pravilnika.
- 1.10. Finansijska podrška dodijeljena subjektima u poslovanju s hranom i hranom za životinje u okviru programa kontrole.

2. Subjekti u poslovanju hranom i hranom za životinje obuhvaćeni programom

- 2.1. Organizacija i način proizvodnje navedenih vrsta životinja i njihovih proizvoda.
- 2.2. Organizacija i način proizvodnje hrane za životinje.
- 2.3. Relevantne smjernice dobre stočarske prakse ili druge smjernice (obavezne ili neobavezne) koje definiraju najmanje:
upravljanje higijenom na farmama,
mjere za sprječavanje unosa zaraze putem životinja, hrane za životinje, vode za piće, radnika na farmama i higijenu kod prijevoza životinja na ili s farme.
- 2.4. Redovani veterinarski nadzor farmi.
- 2.5. Registracija farmi.
- 2.6. Evidencija na farmama.
- 2.7. Dokumentacija koja prati životinje prilikom stavljanja u promet.
- 2.8. Ostale odgovarajuće mjere kojima se osigurava mogućnost utvrđivanja sljedivosti životinja.

Odjeljak B. Minimalni zahtjevi za uzimanje uzoraka

1. Nakon odobrenja relevantnih programa kontrole iz člana 5. ovog Pravilnika, subjekti u poslovanju s hranom moraju imati uzete i testirane uzorke na zoonoze i uzročnike zoonoza iz Dodatka I. stupca 1. ovog Pravilnika, poštujući minimalne zahtjeve za uzimanje uzoraka koji su navedeni u slijedećoj tabeli.

1. Zoonoza ili uzročnik zoonoze	2. Populacija životinja	3. Faza proizvodnje na koju se odnosi uzimanje uzorka
svi serotipovi salmonela od značaja za javno zdravlje	rasplodna jata vrste <i>Gallus gallus</i> :	
	- rasplodna jata u uzgoju	- jednodnevni pilići - perad stara četiri sedmice - dvije sedmice prije početka nesivosti ili premještanja u objekt za nesilice
	- rasplodna jata u proizvodnji	- svake dvije sedmice tokom perioda nesivosti
svi serotipovi salmonela od značaja za javno zdravlje	nesilice konzumnih jaja:	
	- jata konzumnih nesilica u uzgoju	- jednodnevni pilići - pilenke dvije sedmice prije početka nesivosti ili premještanja u objekat za nesilice
	- jata konzumnih nesilica u proizvodnji	- svakih 15 sedmica tokom perioda nesivosti
svi serotipovi salmonela od značaja za javno zdravlje	tovni pilići	- perad koja se otprema u klaonicu najranije 14 dana prije klanja*
svi serotipovi salmonela od značaja za javno zdravlje	ćurani	- perad koja se otprema u klaonicu najranije 14 dana prije klanja*

svi serotipovi salmonele od značaja za javno zdravlje	stada svinja:	
	- rasplodne svinje	- životinje koje se otpremaju u klaonicu ili trupovi u klaonici
	- svinje za klanje	- životinje koje se otpremaju u klaonicu ili trupovi u klaonici
* Rezultati analize uzoraka moraju biti poznati prije otpremanja životinja na klanje.		

2. Zahtjevi iz tačke 1. ovog Dodatka ne isključuju posebne propise koji se odnose na ante mortem preglede i kontrole.

3. Rezultati analize evidentiraju se zajedno sa slijedećim podacima:

- a) datumom i mjestom uzimanja uzoraka i
- b) označavanjem jata/stada.

4. Imunološka testiranja ne provode se ukoliko su životinje vakcinirane, osim ako se dokaže da upotrijebljena vakcina nema uticaja na primijenjenu metodu imunološkog testiranja.

Odjeljak C. Posebni zahtjevi za rasplodna jata vrste *Gallus gallus*

1. Mjere utvrđene u tač. 3. do 5. ovog odjeljka, poduzimaju se svaki put kada rezultat analize uzoraka koja se provodi u skladu s odjeljkom B. ovog Dodatka upućuje na prisustvo *Salmonella Enteritidis* ili *Salmonella Typhimurium* u rasplodnom jatu vrste *Gallus gallus*, u slučajevima navedenim u tački 2. ovog odjeljka.

2.

a) Kada je Ured, uz saglasnost nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, odobrio metodu testiranja uzoraka uzetih u skladu s odjeljkom B. ovog Dodatka, može zatražiti poduzimanje mjera iz tač. 3. do 5. ovog odjeljka, ukoliko navedeno testiranje ukaže na sumnju na prisustvo *Salmonella Enteritidis* ili *Salmonella Typhimurium*.

b) Ukoliko nadležni organ entiteta potvrdi sumnju na prisustvo *Salmonella Enteritidis* i *Salmonella Typhimurium* na osnovu rezultata testiranja uzoraka kako je određeno u odjeljku B. ovog Dodatka, moraju se poduzeti mjere određene u tač. 3 do 5. ovog odjeljka. U suprotnom, moraju se provesti mjere iz tač. 3 do 5. ovog odjeljka, uvijek kada nadležni organ entiteta potvrdi sumnju u pojavu *Salmonella Enteritidis* ili *Salmonella Typhimurium*, koja potiče iz analize uzoraka provedene, u skladu s odjeljkom B. O potvrdi sumnje nadležni organ entiteta izvještava Ured.

3. Neinkubirana jaja iz takvog jata moraju se uništiti. Izuzetno, ova se jaja mogu upotrijebiti za ishranu ljudi ako su tretirana na način kojim se garantira uklanjanje *Salmonella Enteritidis* ili *Salmonella Typhimurium*, u skladu s posebnim propisima.

4. Sva perad u jatu, uključujući jednodnevne piliće, mora biti zaklana ili uništena kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri smanjio rizik od širenja salmonele. Klanje se mora provesti u skladu s odredbama Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja ("Službeni glasnik BiH", broj 25/09). Proizvodi koji potiču od ove peradi mogu se staviti na tržište u svrhu ishrane ljudi u skladu s posebnim propisima i odjeljkom E. ovog Dodatka. Ukoliko nisu namijenjeni ishrani ljudi, ovi se proizvodi moraju upotrijebiti ili uništiti u skladu s Odlukom o nusproizvodima životinjskog porijekla i njihovim proizvodima koji nisu namijenjeni ishrani ljudi ("Službeni glasnik BiH", broj 19/11).

5. Ako se rasplodna jaja porijeklom od jata u kojima je prisutna *Salmonella Enteritidis* ili *Salmonella Typhimurium* još uvijek nalaze u valionici, moraju se uništiti ili obraditi u skladu s Odlukom o nusproizvodima životinjskog porijekla i njihovim proizvodima koji nisu namijenjeni ishrani ljudi ("Službeni glasnik BiH", broj 19/11).

6. Sve reference u ovom Odjeljku na "Salmonellu Typhimurium" se također odnose i na monofaznu Salmonellu Typhimurium sa antigenskom formulom 1,4,[5],12:i:-

Odjeljak D. Posebni zahtjevi za jata konzumnih nesilica

1. U roku od 36 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika, za direktnu ishranu ljudi konzumnim jajima smiju se upotrebljavati samo ona jaja koja potiču od komercijalnog jata konzumnih nesilica koje je uključeno u program, na način kako je određeno u članu 5. ovog Pravilnika i ne podliježe službenom ograničenju.
2. Jaja porijeklom iz jata nepoznatog zdravstvenog statusa za koja se sumnja da su zaražena ili da potiču od zaraženih jata mogu se upotrebljavati za ishranu ljudi ako su obrađena na način kojim se garantira uništavanje svih serotipova salmonele, od značaja za javno zdravstvo, u skladu s posebnim propisima. Navedena jaja se smatraju jajima B klase i moraju se označiti u skladu sa Pravilnikom o standardima za stavljanje jaja na tržište ("Službeni glasnik BiH", broj 25/10), prije stavljanja u promet.
3. Kod klanja ili uništavanja zaraženih jata moraju se poduzeti potrebne mjere kako bi se, u najvećoj mogućoj mjeri, smanjio rizik od širenja zoonoza. Klanje se mora provesti u skladu s odredbama Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja. Proizvodi koji potiču od ove peradi mogu se staviti na tržište u svrhu ishrane ljudi, u skladu s posebnim propisima i odjeljkom E. ovog Dodatka. Ukoliko nisu namijenjeni ishrani ljudi, ovi se proizvodi moraju upotrijebiti ili uništiti u skladu s Odlukom o nusproizvodima životinjskog porijekla i njihovim proizvodima koji nisu namijenjeni ishrani ljudi.

Odjeljak E. Posebni zahtjevi za svježe meso

1. U roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika, svježe meso peradi od životinja iz Dodatka I. ovog Pravilnika smije se staviti na tržište namijenjeno za ishranu ljudi jedino ako udovoljava slijedećim uslovima:

" Salmonella Enteritidis i Typhimurium: odsutnost u 25 grama, utvrđeno metodom BAS/ISO 6579 (za detekciju) i White-Kaufmann-Le Minor scheme (za serotipizaciju)".
2. Detaljna pravila za kriterij iz tačke 1. ovog odjeljka, a posebno programa uzimanja uzoraka i analitičke metode utvrđuju se posebnim propisima.
3. Kriterij iz tačke 1. ovog odjeljka ne primjenjuje se na svježe meso peradi koje je namijenjeno industrijskoj toplotnoj obradi ili drugoj obradi za uništavanje salmonele u skladu s posebnim propisima.

DODATAK III.

POSEBNI KRITERIJI ZA ODREĐIVANJE SEROTIPOVA SALMONELE OD ZNAČAJA ZA JAVNO ZDRAVSTVO

Prilikom određivanja serotipova salmonele od značaja za javno zdravstvo na koje se primjenjuju ciljevi iz člana 4. ovog Pravilnika, moraju se uzeti u obzir slijedeći kriteriji:

1. najčešći serotipovi salmonela kod salmoneloze ljudi na osnovu podataka prikupljenih putem propisanih programa praćenja (monitoring);
2. izvor infekcije (tj. prisustvo serotipova u relevantnim populacijama životinja i hrani za životinje);
3. pokazuje li neki serotip brzo i novo svojstvo širenja i izazivanja bolesti kod ljudi i životinja;
4. pokazuje li neki serotip povećanu virulenciju, na primjer u pogledu invazivnosti, ili otpornost na odgovarajuće terapije kod infekcija ljudi.

DODATAK IV.

POSEBNI KRITERIJI ZA KORIŠTENJE POSEBNIH KONTROLNIH METODA U SKLOPU PROGRAMA KONTROLE SALMONELOZE KOD PERADI

1. Upotreba antimikrobnih sredstava

Antimikrobna sredstva ne mogu se koristiti kao specifična metoda kontrole salmoneloze kod peradi. Ipak, bez obzira na navedeno, upotreba određenih odobrenih antimikrobnih sredstava je dozvoljena u slijedećim slučajevima:

- a) kod peradi koja pokazuje kliničke znakove salmonelozne infekcije za koje je postoji vjerovatnoća da će izazvati nepotrebnu patnju životinja. U navedenom slučaju zaražena jata tretirana antimikrobnim sredstvima i dalje se smatraju zaraženim. Na farmama s više odvojenih proizvodnih jedinica, u slučaju pojave zaraze kod rasplodnih jata, potrebno je poduzeti sve prikladne mjere kako bi se smanjila mogućnost rizika od širenja salmoneloze na ostala jata i druge proizvodne jedinice;
- b) u cilju spašavanja izrazito značajnog genetičkog materijala kod rasplodnih jata u cilju uspostave novih od salmonela slobodnih jata, uključujući elitna jata, jata ugroženih vrsta i jata koja se drže u istraživačke svrhe. Pilići izleženi iz jaja prikupljenih od jata tretiranih antimikrobnim sredstvima se podvrgavaju četverodnevnom uzorkovanju tokom faze uzgoja, po programu koji osigurava otkrivanje prevalencije od 1% pri nivou povjerljivosti od 95%;
- c) na osnovu ovlaštenja izdatog od strane nadležnog organa entiteta i Brčko Distrikta BiH koje se izdaje pojedinačno za svaki slučaj, a u svrhe koje se ne odnose na kontrolu salmoneloze kod jata sumnjivih na salmonelozu, naročito uzimajući u obzir rezultate epidemiološkog istraživanja žarišta bolesti koje se prenose hranom ili otkrivanja salmonela u valionici ili na farmi;
- d) u hitnim slučajevima, na osnovu naredbe izdate od strane nadležnog veterinarskog inspektora, kada je neophodno provesti prikladno uzorkovanje, a o provedenom tretmanu treba što prije, a najkasnije u roku od 24 sata obavijestiti nadležne organe entiteta i Brčko Distrikta BiH.

2. Upotreba vakcina

U sklopu programa kontrole salmoneloze mogu se koristiti samo one žive vakcine za koje je proizvođač osigurao prikladan metod za bakteriološko razlikovanje vakcinalnog od divljeg soja.

U sklopu programa kontrole salmoneloze kod nesilica u toku proizvodnje mogu se koristiti samo one žive vakcine za koje je dokazana sigurnost i čija je upotreba odobrena za te svrhe.

Programi vakcinacije u cilju smanjenja kliconošta i kontaminacije jaja *S. enteritidis* moraju se primjenjivati barem u toku faze uzgoja kod svih nesilica, toliko dugo dok se ne dokaže smanjenje prevalencije na ispod 10% u odnosu na utvrđene početne vrijednosti, odnosno vrijednosti utvrđene provođenjem monitoringa.

Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH mogu odobriti odstupanje od navedenih mjera za određene farme u slučaju da:

- su uspostavljene zadovoljavajuće preventivne mjere koje se provode na farmi za uzgoj, odnosno za proizvodnju jaja i
- je dokazano odsustvo *S. enteritidis* s farme u periodu od 12 mjeseci prije uvođenja životinja na farmu.